

گزارش کارگاه دوم

تحلیل مشکلات و تهییه پیش‌نویس اولیه برنامه مدیریت تالاب حله

دومین کارگاه مشورتی مدیریت زیست‌بومی
تالاب حله با مشارکت ذینفعان

بوشهر - ۱۴ و ۱۳ دی ماه ۱۳۹۳

این گزارش توسط دفتر دبیرخانه طرح تالاب بوشهر با همکاری گروه مشورتی مهندسین مشاور سامان آب سرزمین تهیه شده است.

مقدمه

کارگاه دوم برنامه مدیریت جامع تالاب حله با هدف دسته‌بندی مشکلات در رده‌های مختلف، تهیه درخت مشکلات، ارائه برنامه‌های اولیه مدیریتی بر پایه مسائل و مشکلات که از کارگاه‌های قبلی استخراج شده‌اند، به مدت دو روز برگزار شد. در این کارگاه نیز بر اساس هدف اصلی مشارکت ذینفعان، نمایندگان دستگاه‌های اجرایی استان و جوامع محلی، همکاران دبیرخانه مرکزی طرح تالاب‌ها، نمایندگان سازمان حفاظت محیط زیست و گروه مشورتی (مهندسين مشاور سامان آب سرزمين)، نمایندگان سازمان‌های مردم نهاد(NGO) حاضر بودند.

این کارگاه در روزهای ۱۳ و ۱۴ دی ماه ۱۳۹۳ در محل خانه معلم شهر بوشهر برگزار شد. جلسه با قرائت آیاتی از قرآن مجید توسط آقای نوذری و پخش سرود ملی آغاز شد. پس از آن فیلم مستندی که توسط وبا حمایت اداره کل حفاظت محیط زیست استان بوشهر تهیه شده بود، پخش شد. این فیلم جلوه‌های بدیع و زیبایی از مناظر طبیعی، حیات وحش و پوشش گیاهی استان را به نمایش در آورده بود. این گونه اقدامات در شناساندن و معرفی جاذبه‌های طبیعی و همچنین علاقه‌مند کردن مردم و جوامع محلی نسبت به این موارد بسیار موثر خواهد بود.

صحنه‌ای از فیلم مستند نمایش داده شده در ابتدای کارگاه

جناب آقای دکتر دلشب، مدیر کل اداره کل حفاظت محیط زیست استان بوشهر، اولین سخنران کارگاه بودند. ایشان با تشریح وضعیت زیست محیطی تالاب‌های استان بوشهر، در مورد اهمیت مناطق ساحلی، تعریف تالاب، اهمیت تالابها، جنبه قانونی حفاظت از تالابها توضیحاتی ارائه دادند. در ادامه در مورد تالاب حله و مسائل مر بوط به آن به مواردی اشاره کردند که به اختصار در ذیل آورده می‌شود.

✓ **وسعت:** ۴۲۶۰۰ هکتار (۲۰۰۰ هکتار تالابی).

✓ **شماره و تاریخ مصوبه:** مصوبه شماره ۷۴ مورخ ۱۳۵۵/۵/۶.

✓ **موقعیت مکانی:** در ساحل دریا و به فاصله ۱۰ کیلومتری شمال شرقی بندر بوشهر

✓ **پوشش گیاهی:** گیاهان تالابی (نخل مرداب، نی بزواش، پیازین و لونی) گیاهان خشکی زی (گز، کهور)

گزارش کارگاه دوم، تحلیل مشکلات و تهیه پیش نویس اولیه برنامه مدیریت تالاب حله

✓ **حیات وحش:** پستانداران (گرگ، شغال، روباه معمولی، خرگوش، گربه وحشی)، پرنده‌گان (درنا، فلامینگو، اگرت، اردک مرمری، اردک سفید، غاز خاکستری، انواع سلیم و سایر پرنده‌گان آبزی و کنار آبزی و انواع بازهای شکاری)

✓ **تعارضات و تهدیدهای عمدۀ**

۱- احداث راه شیف - گناوه در حاشیه منطقه

۲- مشکلات ناشی از فعالیت اهالی روستاهای منطقه (مستشیات کشاورزی، وابستگی به دریا و احداث راه ارتباطی، چرای بیش از حد مراتع، آتش سوزی جنگل، تصرف اراضی مرتعی)

۳- شکار و صید غیر مجاز پرنده‌گان کمیاب و حمایت شده.

✓ **اقدامات مهم مدیریتی:**

۱- انجام مطالعه طرح مدیریت منطقه

۲- انجام پروژه تعیین مستشیات منطقه

۳- ایجاد بند خاکی در مسیر یکی از شاخه‌های انتهایی تالاب

۴- اجرای طرح تفصیلی

۵- مسدود نمودن جاده دسترسی و روستاهای حاشیه در بخش حفاظتی

✓ **راهکارهای پیشنهادی:**

۱- تعیین مستشیات بصورت جزئی و تفصیلی (اولویت بندی و خرید مستشیات واقع در زون‌های حساس)

۲- اقدامات فرهنگی در روستاهای حاشیه با هدف بالا بردن آگاهی مردم از اهمیت منطقه و ارزش‌های آن

۳- تدوین برنامه مدیریت زیست بومی

۴- تعیین حقا به زیست محیطی

مهندس سلیمانی سخنران بعدی جلسه، در ادامه روند کارگاه‌های قبلی جهت آشنایی شرکت کنندگان با همدیگر از حاضرین در جلسه خواستند تا خود را معرفی کنند. پس از معارفه، دکتر سلیمانی روند انجام مطالعات زیست بومی و برگزاری کارگاه با خلاصه‌ای از آنچه که در کارگاه‌های قبلی انجام شده بود را توضیح دادند. موضوع ارائه ایشان برنامه مدیریتی چارچوب کار در مورد تالاب حله بود که خلاصه آن در ادامه آورده می‌شود:

"امروزه موضوع روز دنیا در مورد تالاب‌ها، خدمات زیست محیطی که به جانوران و محیط طبیعی ارائه می‌دهند و یا حفاظت از انقراض یک گونه خاص نیست بلکه خدمات و کارکردهایی است که تالاب‌ها به انسان ارائه می‌دهند از جمله این خدمات و کارکردها می‌توان به تأمین غذا، ایجاد شغل، تعدیل کنندگی هوا و... اشاره نمود. نگاه ما نسبت به تالاب‌ها علاوه بر ارزش‌های طبیعی که دارند و همچنین خدمات و کارکردهایی که به انسان ارائه می‌دهند، باید نگاهی کل گرایانه باشد و این منابع باید بیشتر از گذشته مورد توجه قرار گیرند"

وی افروز از جمله مناقشات میان بهره‌برداران تالاب‌ها، عدم مدیریت مصرف کنندگان می‌باشد.

افزایش تعداد مصرف کنندگان تالاب و عدم مدیریت مناسب آنها، و نیز مناقشات میان

بهره‌برداران در بلند مدت موجبات تخریب منبع را به دنبال دارد، این مناقشه نه تنها در ایران بلکه در بسیاری از نقاط دنیا وجود دارد.

"یکی از مهمترین مشکلات پیش روی تالاب‌ها، تعدد متولیان با رویکردهای متفاوت مانند سازمان حفاظت محیط زیست، جوامع محلی، جهاد کشاورزی، وزارت نیرو (سازمان آب منطقه‌ای) و... است که خود را متولی مدیریت تالاب قلمداد می‌کنند و این همان دلیل اصلی شکل‌گیری همین هماندیشی می‌باشد و یا به عبارت دیگر موضوع این هماندیشی عدم ارتباط و نبود مدیریت و برنامه‌ریزی مشترک میان دستگاه‌ها و ذینفعان درخصوص یک منبع مشخص (تالاب) است که پایداری و حیات تالاب و اکوسیستم آن را با خطر مواجهه ساخته است."

در ادامه آقای مهندس سلیمانی توسعه ناپایدار در حوضه آبریز تالاب‌ها را مهمترین مشکلات تالاب‌های ایران توضیح دادند و آنرا علت‌العلل از بین رفتن تالاب‌ها می‌داند و آنرا منبعث از عدم هماهنگی میان دستگاه‌ها

و ذیفعان می داند. از دیگر مشکلات ، محدودیت شدید منابع آب است که در برنامه های بلند مدت منابع طبیعی در کشور ، اشاره ای به نیازهای مناطق پایین دست نمی شود . تغییرات کاربری اراضی، تخلیه فاصلاب های شهری، صنعتی و کشاورزی و خشکسالی های پیاپی مشکلات دیگر تالاب ها می باشند.

ایشان سه رویکرد حفاظتی در مورد تالاب ها مطرح نمودند که هر کدام طرفداران خاص خود را دارند.

رویکرد اول: نیازی به حفاظت محیط زیست نیست و توسعه با محور برتری انسانی ادامه داده شود.

رویکرد دوم: هر گونه توسعه و دست کاری در طبیعت منوع و صرفاً حفاظت صورت گیرد.

رویکرد سوم: بین حفاظت زیست بومی و توسعه تعادل ایجاد شود.

جمع بندی بخش اول: تلاش ما این است که از یک رویکرد زیست بومی سنتی به یک رویکرد زیست بومی جامع نگر برسیم. بجای مناطق حفاظت شده، مدیریت کل حوزه آبریز تالاب تحت پوشش و نظارت قرار بگیرد. بجای توجه به گونه ها، کار کردهای مختلف تالاب و اکوسیستم را بینیم و به جای وضع موجود به یک تعادل خردمندانه و پایدار با مدیریت غیر متتمرکز برسیم.

در ادامه مهندس سلیمانی مدیر ملی طرح تالاب های ایران، حساس سازی همه ذیفعان را خواستار شد و تاکید کردند سازمان حفاظت محیط زیست، جوامع محلی، جهاد کشاورزی، آب منطقه ای و ... باید در یک سطح نسبت به تالاب حساس باشند تا بتوانند به یک نقطه مشترک برسند. با اشاره به کارگاه های مدنظر مانند کارگاه آغازین، کارگاه تحلیل مشکلات و پیش نویس اولیه برنامه مدیریت، نهایی سازی و تدقیق برنامه مدیریت و پنهان بندی، گریزی به کارگاه آغازین زندن که چگونه صورت گرفت و ماحصل آن منتج به این جلسه و جلسات آتی خواهد شد.

مشکلات و تهدیدات تالاب حله

گام بعدی در کارگاه، بررسی مشکلات و تهدیدات تالاب حله بود که از نتایج کارگاه آغازین بودند. مسائلی که قبل از صورت کلی اشاره شده بودند با مشارکت شرکت کنندگان دسته بندی شده و در صورت لزوم، موارد تازه به آنها اضافه شد. لیست دسته بندی شده در ادامه ارائه می گردد

بر اساس دستاوردهای کارگاه آغازین ، مهمترین مشکلاتی که متوجه تالاب است به شرح ذیل است :

مشکلات مدیریت منابع آب و خاک: افزایش سطح زیر کشت

- تغییر کاربری اراضی
- تغییرات آب و هوا و ایجاد گرد و غبار محلی
- کشیده شدن آتش مزارع به تالاب به صورت عمدی و سهوی
- تغییر الگوی کشت و افزایش سطح زیر کشت
- ورود جریان زهکش نخلات به تالاب
- روش‌های نامناسب آبیاری و کشاورزی
- آلودگی آب ورودی به تالاب
- نبود آمار و اطلاعات کافی
- اباشته شدن رسویات رودخانه در زمان سیلاب در مسیر ورودی به تالاب
- افزایش تبخیر در اثر ایجاد سد و بند
- آسیب به نوزادگاه‌های شیلات در اثر احداث سد

گزارش کارگاه دوم، تحلیل مشکلات و تهیه پیش نویس اولیه برنامه مدیریت تالاب حله

- عدم لایروبی تالاب
- مشخص نبودن میزان حقابه تالاب
- عدم تامین حقابه از سد رئیسعلی دلواری
- تغییر مسیر رودخانه از شاخه اصلی
- کمبود آب
- احداث سد در بالادست
- عدم رهاسازی آب زیست محیطی توسط ذینفعان
- دوشاخه بودن تالاب
- برداشت بی رویه آب از رودخانه حله

مباحث مدیریتی و هماهنگی بین بخشی

- نداشتن برنامه مدیریت جامع
- عدم اطلاع از برنامه های دستگاه های اجرایی
- کمبود امکانات و نیروی انسانی محیط زیست
- عدم هماهنگی بین بخشی
- کمبود ضمانت اجرایی قوانین

آموزش و آگاهی رسانی

- فعال نبودن تشکلهای غیر دولتی در آگاهی رسانی
- نبود آموزش کافی برای جوامع محلی
- عدم مشارکت جوامع محلی
- نیاز به فرهنگ سازی در در خصوص محیط زیست و تالاب

معیشت و زندگی جوامع محلی

- انتقال بیماری هایی که منشا آنها در تالاب است (محل تخم ریزی حشرات)
- معیشت ناپایدار
- عدم احداث زیرگذر برای روستاپیان
- احداث بزرگراه و عدم تعهد اداره راه به رعایت الزامات زیست محیطی

مشکلات مربوط به محیط زیست و تنوع زیستی

- مناقشات اراضی
- چرای بیرویه دام
- نبود اطلاعات و آمار کافی
- شکار و صید غیر مجاز
- کاهش تنوع زیستی
- ورود گرد و غبار از سایر استان‌ها
- نامشخص بودن حدود منطقه حفاظت شده
- نامشخص بودن حریم تالاب
- مستثنیات و اراضی ملی
- تلفات حیات وحش ناشی از راهها
- تغییرات آب و هوا و ایجاد گرد و غبار محلی

خشکسالی

کاهش شدید جریان رودخانه

کاهش بارندگی‌های سالانه

در ادامه، مشکلات و مسائل با نظر شرکت کنندگان به سه دسته کلی زیر تقسیم شدند.

الف: مدیریت ناپایدار منابع آب و خاک تالاب

ب: تخریب اکوسیستم و زیستگاهها

ج: مشارکت ناکافی جوامع محلی، معیشت ناپایدار و عدم آگاهی رسانی

حاضرین در جلسه نیز با توجه به نوع فعالیت و علاقه مندی‌ها به سه گروه تقسیم شدند تا روی این موارد همکری کنند.

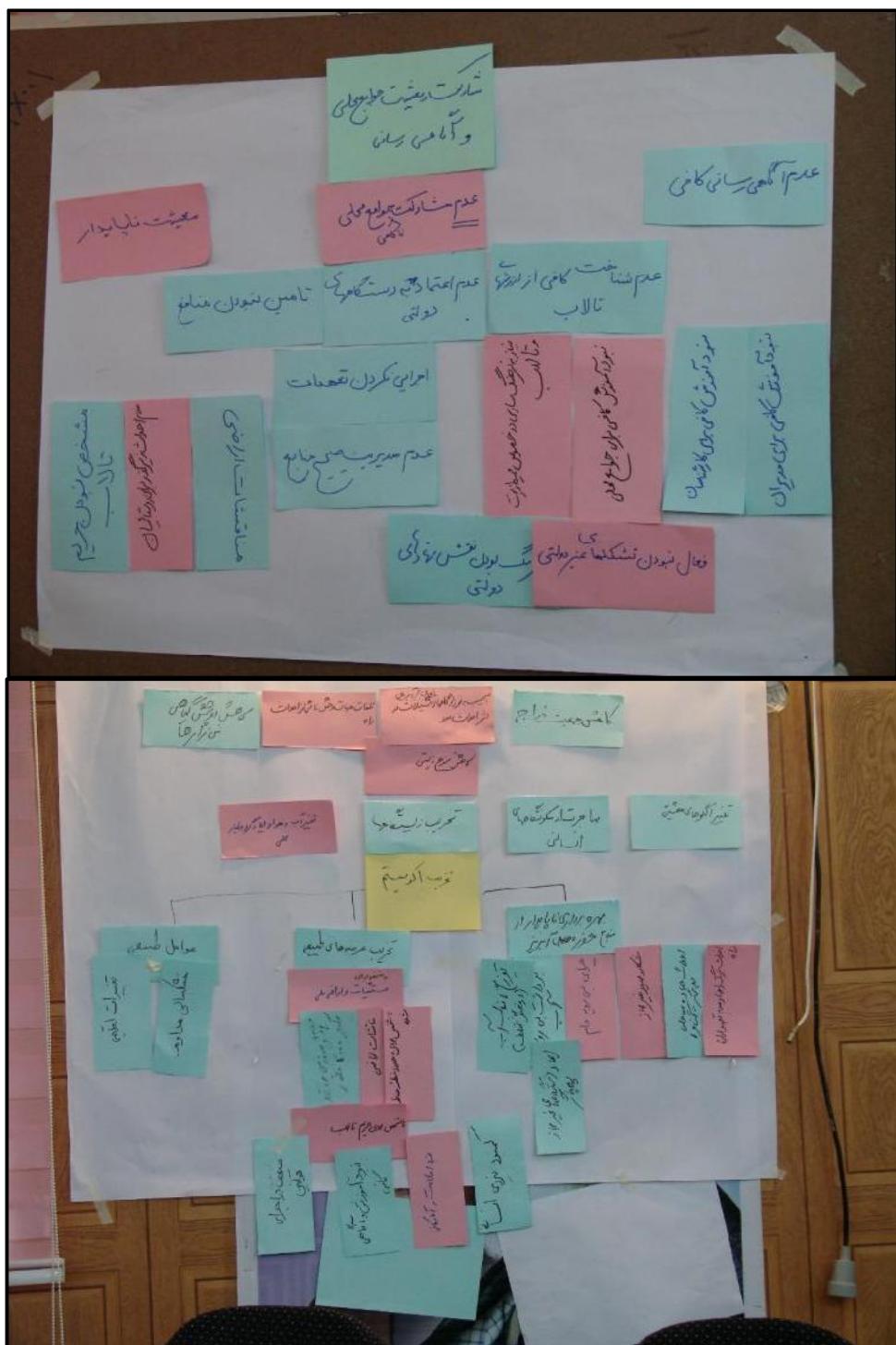
تکنیک درخت مشکلات

در این روش مسئله اصلی را که گروه با آن مواجه است، روی تنه درخت قرار می دهنند. اعضای گروه باید در ریشه های این درخت علل مسئله و در شاخه های آن پیامدهای مسئله را جایگذاری کنند. برای این کار باید به مفهوم علت و پیامد توجه داشته باشند. ریشه ها علت های به وجود آمدن آن مشکل هستند و پیامدها وضعیتی هستند که بعد از به وجود آمدن مسئله نمایان می شوند. تهیه درخت مشکل وضعیت اسف بار موجود را برای گروه ترسیم می کند. قسمت بعدی درخت هدف محسوب می شود. در کنار درخت مشکل درخت درخت دیگری وجود دارد. در تنه این درخت، شرکت کنندگان هدف اصلی را که برای کاهش مشکل یا از بین بردن آن در ذهن دارند، می نویسن. در ریشه های این درخت باید برای هر علت به وجود آورنده مشکل، حداقل یک فعالیت آورده شود. که آنچه در ریشه درخت هدف می نویسید باید از جنس فعالیت باشد. یعنی کاری که انجام می شود و خروجی یا خروجی های مشخصی خواهد داشت. این کار را برای تک تک علت های به وجود آورنده مشکل انجام داده شود و بعد در شاخه ها، دستاوردهای حل مسئله را یادداشت می کنند. دستاوردها وضعیت مثبتی هستند که در صورت حل مسئله به وجود خواهند آمد.

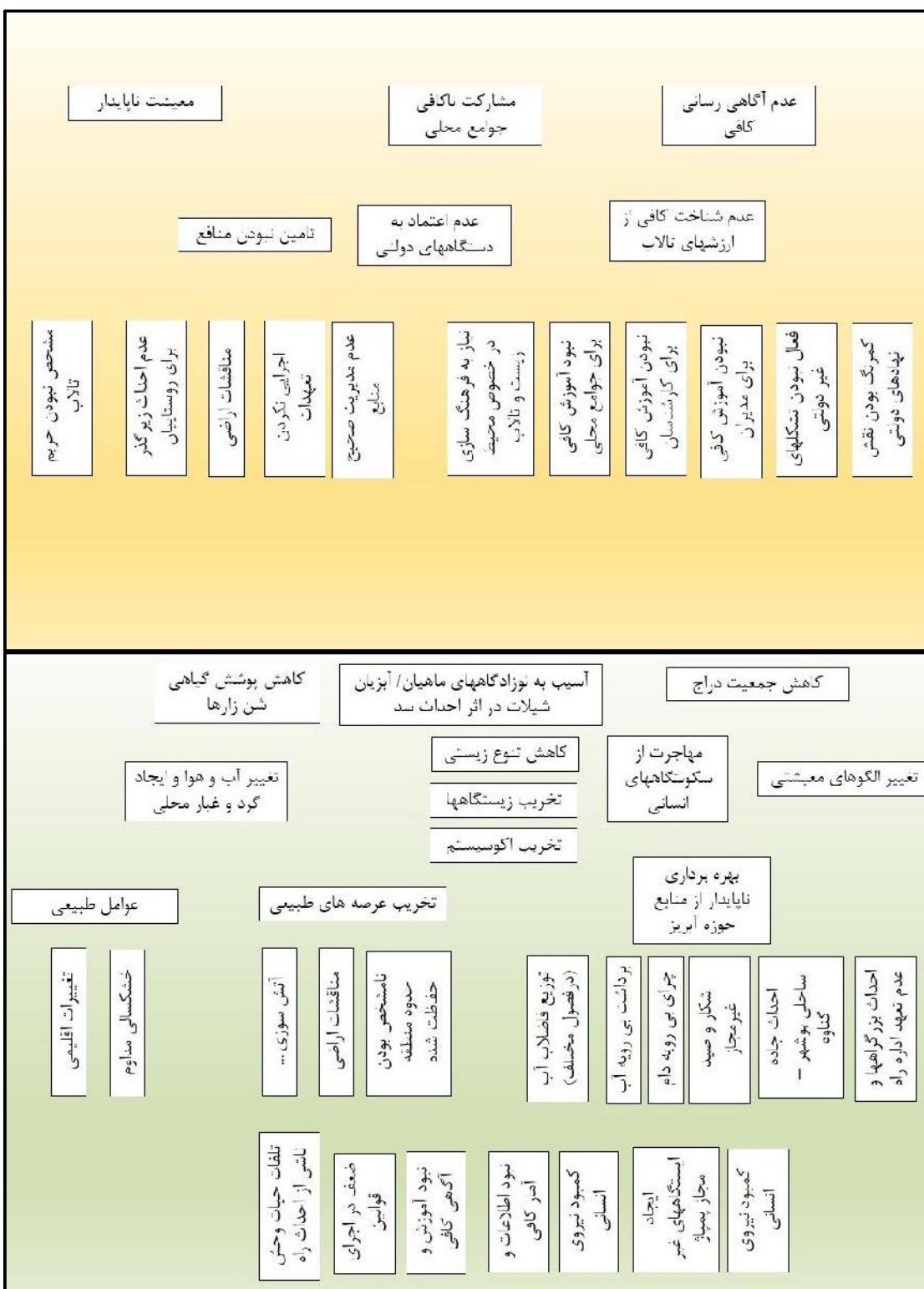
نمونه در حال تکمیل درخت مشکلات آب و خاک

گزارش کارگاه دوم، تحلیل مشکلات و تهییه پیش نویس اولیه برنامه مدیریت تالاب حله

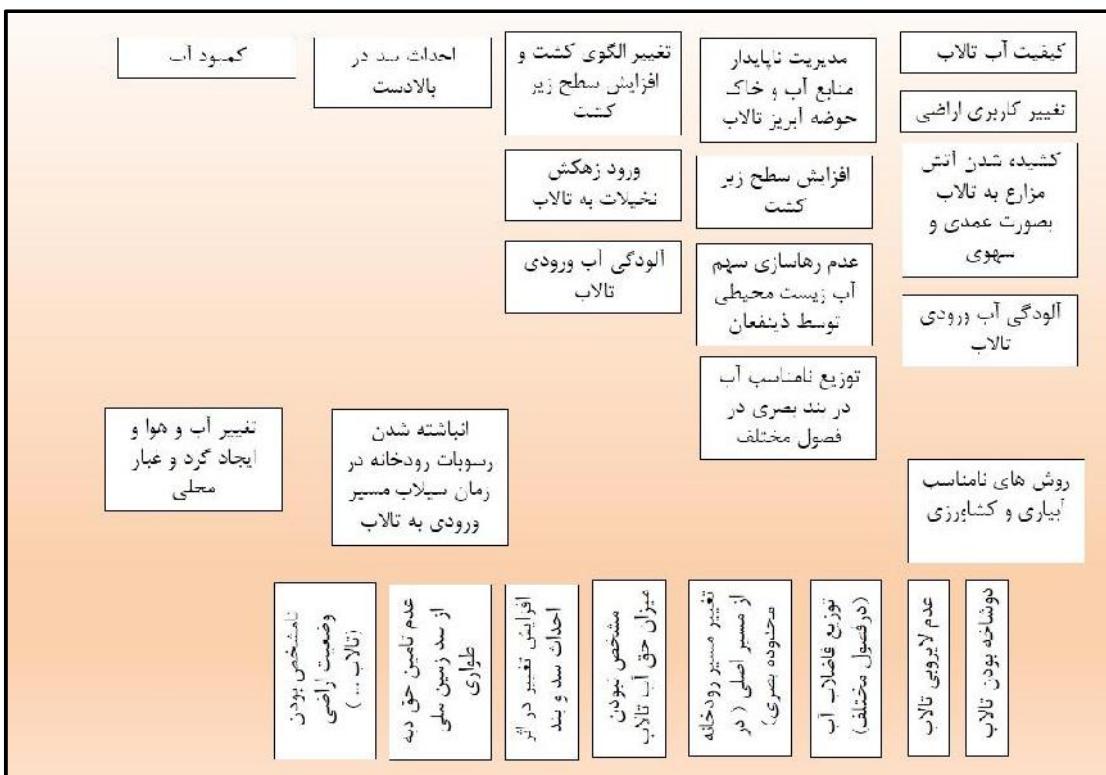

نمونه های کامل شده درخت مشکلات

گزارش کارگاه دوم، تحلیل مشکلات و تهیه پیش نویس اولیه برنامه مدیریت تلاب حلہ

گزارش کارگاه دوم، تحلیل مشکلات و تهیه پیش نویس اولیه برنامه مدیریت تالاب حله

روز دوم کارگاه

در این جلسه که ادامه جلسه قبلی می باشد، اهداف راهبردی و برنامه های اجرایی (اقدامات اولویت-دار) به بحث گذارده شده و مشخص می گردد. علاوه بر برنامه مدیریتی، برنامه عمل، کمیته مدیریتی و دبیرخانه تالاب شکل خواهد گرفت که اجرایی شدن مصوبات را در سطح استان پیگیری خواهد کرد.

دکتر مجابی: معاونت حقوقی، امور مجلس و توسعه مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست در ابتدا با توصیف چگونگی اکوسیستم های گوناگون و بی بدلی و تنوع زیستی در کشور، آنرا یک نعمت الهی دانستند که در اختیار مردم قرار گرفته است. استان بوشهر دارای پارک، اثر طبیعی ملی و منطقه حفاظت شده است که باید از امکانات آن استفاده کرد و هم آن را حفاظت نمود. وی در مورد حفاظت از اکوسیستم های طبیعی تاکید بر ورود جوامع محلی برای حفاظت داشتند و دلیل آن میزان بهره مندی می باشد که جوامع می توانند از آن پتانسیل ها داشته باشند. آثار توسعه یک جانبه در تالاب ها مضرات و نتایج منفی به دنبال دارد. اطلاع رسانی در

گزارش کارگاه دوم، تحلیل مشکلات و تهیه پیش نویس اولیه برنامه مدیریت تالاب حله

مورد ارزش و فواید تالاب باید صورت گیرد و رسانه ها باید در این زمینه مشارکت پیشتری داشته باشند.

شناساندن اهمیت تالاب‌ها و فعال‌سازی جوامع محلی تأثیر مثبتی بر محیط زیست دارد.

بعد از صحبت های دکتر معجابی، آقای مهندس سلیمانی گزارشی از چگونگی برگزاری کارگاه ها و اهداف آن ایراد نمودند که مورد توجه معاونت حقوقی سازمان محیط زیست قرار گرفت. ایشان نیز ضمن تشکر از اقدامات صورت گرفته ابراز داشتند که سیاست های ابلاغی برای برنامه ششم توسعه که از سال دیگر تدوین آن آغاز می شود یکی از بند هایی که مورد تأکید می باشد، تالاب ها و نقش جوامع محلی می باشد که درخواست داشتند نتیجه این کارگروهها و برنامه های استخراجی را در قالب مواردی که بتوان تصویب نمود، داشته باشیم. این مبحث مورد توجه طرح ملی تالاب ها قرار گرفت و قول دادند که نتایج و مصوبات را در اختیار واحد ذیربط قرار دهند.

در ادامه طبق روند کارگاه مهندس سلیمانی به تشریح روشهای تعیین و تبیین هدف و خصوصیات آن داختند.

تعیین هدف

هدف کلی:

مهمنترین ویژگی‌های اهداف کلی در یک استراتژی مشخص و تعیین شده به شرح ذیل می‌باشد.

- آرمانی است
- زمان بیشتری می‌گیرد
- گستره است
- متشکل از چند هدف جزئی است
- پروژه در راستای تحقق آن حرکت می‌کند

اهداف اختصاصی:

همچنین علاوه بر ویژگی‌های هدف کلی، اهداف اختصاصی باید از یک مجموعه ویژگی‌های بارز و قابل دسترس تشکیل شود که در ذیل به برخی از آنها اشاره شده است.

- عینی و ملموس است
- نتیجه‌ای مشخص دارد
- شفاف است
- زمان کمتری نسبت به هدف کلی می‌گیرد
- قابل دفاع‌تر است
- قابل اصلاح است

:**(SMART)** خصوصیات هدف

- مشخص - Specific
- قابل اندازه گیری - Measurable
- دست یافتنی - Achievable
- مرتب - Relevant و واقعی
- در چهار چوب زمانی - Time bound

گزارش کارگاه دوم، تحلیل مشکلات و تهیه پیش نویس اولیه برنامه مدیریت تالاب حله

گروههای سه‌گانه کاری که در روز قبل روی موضوعات کار کرده بودند مجدداً تشکیل شدند و با هم‌فکری و مشارکت اهداف را تعیین کردند که در ادامه آورده می‌شوند

هدف کلی

استقرار نظام هدفمند برنامه مدیریت زیست بومی با بکارگیری مدیریت به هم پیوسته منابع آب و خاک بر اساس مشارکت موثر مردم و مسؤولین جهت احیا حفاظت و بهره برداری پایدار تالاب

هدف کلی گروه یک:

احیاء و حفاظت اکوسیستم و بهره برداری خردمندانه و پایدار از منابع تالاب

اهداف اختصاصی:

۱. حفاظت از منابع زیستی تالاب:

- بهره برداری از منابع زیستی بر اساس برنامه مدون به صورت پایدار انجام می‌گیرد.
- ظرف مدت یکسال برنامه بهره برداری پایدار از تالاب تدوین و تا سه سال آینده حداقل ۱۵ درصد آن اجرایی شده است.

۲. حفاظت فیزیکی از تالاب :

- حد و حدود منطقه تالابی مشخص شده است و بوسیله تجهیزات نوین حفاظتی و با مشارکت جوامع محلی، پایش و مدیریت می‌شود
- پنهانه‌هایی با حساسیت بالای تالاب شناسایی شده و ۵۰٪ آن به تجهیزات پایش مجهز می‌گردد.

۳. احیاء عرصه‌های طبیعی:

- اراضی تغییر کاربری شده در حریم تالاب احیا شده اند.
- مالکیت اراضی ۱۰۰٪ تدقیق و مشخص شده است.

۴. عوامل طبیعی

- (مدیریت ریسک)، زیر ساخت های لازم برای مقابله با ریسک و بلایای طبیعی ایجاد شده است.
- برنامه مدیریت تدوین شده و ۱۰٪ از اقدامات اولویت دار آن اجرا شده است.

هدف کلی گروه دو

مدیریت پایدار منابع آب و خاک حوضه آبریز تالاب حله

اهداف اختصاصی:

۱. تامین آب به میزان کافی:
 - تامین جریان آب دائم و مناسب در رودخانه و تالاب حله به میزان ۸۵٪ نیاز آبی تعیین شده از طریق مدیریت بهینه تامین و مصرف آب در حوضه تعیین نیاز آبی تالاب و تامین تقریبی ۶۰٪ آب مورد نیاز
۲. کیفیت آب:
 - کاهش شوری آب رودخانه و تالاب تا میزان ۱۰ درصد وضع فعلی
 - کاهش آلاینده های آب (سموم و کود) در جهت بهبود کیفیت آب تا ۳۰٪ وضع موجود
۳. ساماندهی و تثیت اراضی کشاورزی و تالاب:
 - توسعه الگوی کشاورزی پایدار در اراضی حوضه آبریز و جلوگیری از دخل و تصرف و تبدیل اراضی ملی
 - تعیین و تفکیک اراضی (تالاب- ملی و مستثنیات) از یکدیگر به منظور جلوگیری از دخل و تصرف و تغییر کاربری اراضی مذکور در محدوده روستاهای (کره بند- فراکه- قلعه سوخته- عسکری- محرزی- رستمی و حمود)

هدف کلی گروه سه:

افزایش آگاهی عمومی، تقویت مشارکت مردمی و ضعیت پایدار جوامع محلی

۱. معیشت پایدار:
 - تدوین برنامه های معیشت پایدار جوامع محلی تالاب حله تا ۲ سال آینده و اجرای ۱۰٪ از طرحهای آن

گزارش کارگاه دوم، تحلیل مشکلات و تهیه پیش نویس اولیه برنامه مدیریت تالاب حله

- اجرای کامل برنامه های معیشت پایدار جوامع محلی تالاب حله
 - مشارکت جوامع محلی:
 - همکاری و مشارکت ۲۰٪ از جوامع محلی در اجرای پروژه های مدیریتی تالاب
 - مشارکت همه جانبه جوامع محلی و کلیه ذینفعان مدیریت تالاب حله
 - افزایش آگاهی عمومی:
 - تحقق کامل (۱۰۰٪) برنامه های آموزشی و آگاهی رسانی مدیریت زیست بومی تالاب حله برای تمامی ذینفعان
 - آگاه سازی و شناخت کامل ارزشها و تهدیدات تالاب برای ۵۰٪ ذینفعان
- در قسمت پایانی برای هر هدف باید فعالیتهايی تعریف می شد و در جدول قرار می گرفت.

فعالیت‌ها

- فعالیت‌ها اقداماتی هستند که سبب دستیابی به اهداف و کامل شدن پروژه می‌شوند.
- گام‌های رسیدن به اهداف اختصاصی می‌باشد.
- در کل، فعالیت‌ها باید رسیدن به اهداف را تضمین نمایند.
- در راستای رسیدن به اهداف توجیه‌پذیر باشند.
- تعریف هر فعالیت به همراه تحلیل ضرورت انجام آن باشد.
- هر فعالیت باید بهینه، موثر و قابل اجرا باشد.
- فعالیت‌ها نشان می‌دهند که اهداف چگونه بدست خواهند آمد.

هدف راهبردی ۱: احیاء و حفاظت اکوسیستم و بهره برداری خردمندانه و پایدار از منابع تالاب

موضوعات اصلی	اهداف	اقدامات اولویت دار	نهاد مسئول و نهاد همتکار
حفاظت از منابع زیستی تالاب	بهره برداری از منابع زیستی بر اساس برنامه مدون به صورت پایدار انجام می گیرد.	ایجاد بانک اطلاعاتی زیستی از گونه های جانوری و گیاهی منطقه انعام ارزیابی زیست محیطی برای پروژه های عمرانی	تدوین برنامه های بهره برداری پایدار از منابع زیستی تالاب
حفاظت از منابع زیستی تالاب	ظرف مدت یکسال برنامه بهره برداری پایدار از تالاب تدوین و تاسه سال آینده حداقل ۱۵ درصد آن اجرایی شده است.	اقدامات اصلاحی در راستای کاهش اثرات منفی احداث راه بر حیات وحش و زندگی جوامع محلی	انجام مطالعات کاربری اراضی در منطقه توامند سازی جوامع محلی جهت مشارکت در کنترل چرای بی رویه و کنترل شکار و صید
حفاظت از فیزیکی از تالاب	حد و حدود منطقه تالابی مشخص شده است و بوسیله تجهیزات نوین حفاظتی و با مشارکت جوامع محلی، پایش و مدیریت می شود	ایجاد پاسگاههای محیط بانی در روستاهای فراکه و مهرزی (با جذب محیط بانان محلی) تعیین مرز و زوینتندی تالاب و تعیین ضوابط اجرایی	تدوین و اجرای برنامه پایش زیست محیطی تالاب
احیاء عرصه های طبیعی	اراضی تغییر کاربری شده در حریم تالاب احیا شده اند.	انجام میزی مراع و تعیین ظرفیت چرای دام	نصب تجهیزات پایش در تالاب (دوربین مدار بسته- سیستم های فیلترینگ- هیدرومتری- سنجش دبی و....)
عوامل طبیعی (ریسک)	مالکیت اراضی تدقیق و مشخص شده است.	نظارت و جلوگیری از توسعه اراضی کشاورزی در محدوده تالاب	تئیه نقشه های رقومی منطقه با استفاده از تصاویر ماهواره ای و عکس های هوایی
عوامل طبیعی (ریسک)	زیر ساخت های لازم برای مقابله با ریسک و بلاای طبیعی ایجاد شده است.	انجام مطالعات و تئیه نقشه پهنه بنده ریسک خشکسالی و سیل و ارائه برنامه های انجام مطالعات تغییرات اقلیمی و تاثیرات آن بر تالاب	شکل گیری کارگروه مدیریت بحران با حضور نمایندگان بخش های مربوطه
	برنامه مدیریت تدوین شده و آن اجرا شده است.	باران مصنوعی	تئیه نقشه برداری هلال احمر

هدف راهبردی ۲: مدیریت پایدار منابع آب و خاک حوضه آبریز تالاب حله

نهاد مسئول نهاد همکار	اقدامات اولویت دار	اهداف	موضوعات اصلی
آب منطقه ای با همکاری : استانداری، محیط زیست آب منطقه ای با همکاری : استانداری، جهاد کشاورزی جهاد کشاورزی- جوامع محلی- استانداری جهاد کشاورزی- جوامع محلی با همکاری آب منطقه ای محیط زیست- آب منطقه ای آب منطقه ای- جوامع محلی- جهاد کشاورزی	۱- مطالعه و اجرای طرحهای کنترل و بهره برداری از سیلابها جهت جلوگیری از تخلیه سیلاب به دریا. ۲- احداث شبکه آبیاری مدرن جهت تامین آب اراضی کشاورزی حاشیه رودخانه حله. ۳- استفاده از روشهای نوین آبیاری با اعطای تسهیلات به کشاورزان. ۴- استقرار الگوی توسعه پایدار کشاورزی در روستاهای حاشیه تالاب حله. ۵- کنترل و پایش حجم آب تخصیص یافته از سد در طول مسیر رودخانه تالاب. ۶- کنترل و پایش برداشت آب از رودخانه در قالب شکل آب بران و استقرار و نصب کنتور.	تامین حریان آب دائم و مناسب در رودخانه و تالاب حله به میزان ۸۵٪ نیاز آب تعیین شده از طریق مدیریت بهینه تامین و مصرف آب در حوضه	۲۰ ساله
محیط زیست آب منطقه ای- محیط زیست- استانداری آب منطقه ای- محیط زیست. محیط زیست- استانداری- جوامع محلی آب منطقه ای- محیط زیست- جوامع محلی	۱- مطالعه و تامین نیاز آبی تالاب حله ۲- انجام مطالعه و تدقیق بستر و حریم تالاب حله ۳- احداث ایستگاههای هیدرومتری تکمیلی بر روی شاخه های رودخانه حله ۴- لاپرواژی مسیر رودخانه در محدوده تالاب در جهت احیا وضعیت قبلی تالاب ۵- ساماندهی بند بصری (۶۰ درصد شاخه شمالی و ۴۰ درصد شاخه جنوبی)	تعیین نیاز آبی تالاب و تامین تقریبی ۶۰٪ آب مورد نیاز	برنامه ۳ ساله
آب منطقه ای- جهاد کشاورزی جهاد کشاورزی- آب منطقه ای جهاد کشاورزی	۱- اصلاح شیوه آبیاری در شبکه های بالادست (بخیلات) جهت کاهش میزان زده آب و بهبود کیفیت آب رودخانه	کاهش شوری آب رودخانه و تالاب تا میزان ۱۰ درصد وضع فعلی	۲۰ ساله
آب منطقه ای- جهاد کشاورزی	۱- اصلاحات اندازه گیری کیفی منابع آب و خاک منطقه و پایش کیفی آن	کاهش آلاند های آب (سوموم و کود) در جهت بهبود کیفیت آب تا ۳۰٪ وضع موجود	۵ ساله
آب منطقه ای- جهاد کشاورزی جهاد کشاورزی- آب منطقه ای	۱- تحویل حجمی آب و تعیین تعریف متناسب به منظور ساماندهی مصرف آب کشاورزی بر اساس الگوی مصرف بهینه آب کشاورزی ۲- اصلاح الگوی کشت منطقه متناسب با شرایط آب و خاک با تأکید بر توسعه کشت گلخانه ای	توسعه الگوی کشاورزی پایدار در اراضی حوضه آبریز و جلوگیری از دخل و تصرف و تبدیل اراضی ملی	۲۰ ساله
فرمانداری و محیط زیست با همکاری ادارات مورد نظر محیط زیست- اداره ثبت استاد و املاک- جهاد کشاورزی استانداری- فرمانداری	۱- تشکیل کارگروهی مشکل از (فرمانداری- دادگستری- محیط زیست- منابع طبیعی- امور اراضی- جوامع محلی- اداره ثبت استاد- آب منطقه ای) جهت تعیین، تکلیف اراضی محدوده ۲- تهیه نقشه کاداستر اراضی کشاورزی و تالاب و انجام عملیات نقشه برداری مورد نیاز ۳- احداث ایستگاه آتش نشانی در کره بند با ادوات ویژه (لودر- ماشین آپاش) به منظور جلوگیری از تصرفات غیر قانونی و کمک به افراد و کشاورزان	تعیین و تکمیک اراضی (تالاب- ملی و مستثنیات) از یکدیگر به منظور جلوگیری از دخل و تصرف مذکور در محدوده روستاهای (کره بند- فراکد- قلعه سوخته- عسکری- محرزی- رستمی و حمود)	۵ ساله

هدف راهبردی ۳: افزایش آگاهی عمومی، تقویت مشارکت مردمی و ضعیت پایدار جوامع محلی

موضوعات اصلی	اهداف	اقدامات اولویت دار	نهاد مسئول - نهاد همکار
معیشت پایدار	تدوین برنامه های معیشت پایدار جوامع محلی تالاب حله تا ۲ سال آینده و اجرای ۱۰٪ از طرحهای آن	۱- تدوین برنامه های معیشت پایدار جوامع محلی ۲- حل مناقشات اراضی ۳- مشخص نمودن حریم تالاب حله ۴- احداث زیر کنگر بر روی جاده شیفت به گناوه برای روستایان ۵- لایروبی تالاب حله و شاخه جنوبی رودخانه حله ۶- اجرای طرحهای گردشگری و اکوتوریسم ۷- کشاورزی، دامداری و ماهیگیری پایدار ۸- تامین حق آبه تالاب حله ۹- واگذاری سبکهای جوامع محلی ۱۰- ایجاد اشتغال برای جمعیت بیکار جوامع محلی مرتبط با حفاظت تالاب	۱- دیپرخانه مدیریت زیست بومی حله و استانداری (معاونت برنامه ریزی) ۲- منابع طبیعی- محیط زیست- جوامع محلی- دادگستری- امور اراضی جهاد راه و شهرسازی ۳- آب منطقه ای و محیط زیست ۴- آب منطقه ای- جهاد کشاورزی- شیلات- محیط زیست ۵- محیط زیست و آب منطقه ای ۶- میراث فرهنگی و گردشگری و دیپرخانه مدیریت زیست محلی حله ۷- آب منطقه ای- جهاد کشاورزی- شیلات- محیط زیست ۸- آب منطقه ای- محیط زیست ۹- بانک کشاورزی- جهاد کشاورزی- میراث فرهنگی ۱۰- اداره کار و رفاه امور اجتماعی- جهاد کشاورزی و محیط زیست
مشارکت جوامع محلی	همکاری و مشارکت ۲۰٪ از جوامع محلی در اجرای پروژه های مدیریتی تالاب	۱- نظرخواهی، نظر سنجی از جوامع محلی جهت مشارکت در پروژه های مرتبط با تالاب ۲- آگاهی سازی در خصوص مزایا/ منافع اجرای پروژه های مرتبط با تالاب برای جوامع محلی ۳- تشکیل سمنهای فعل مرتبط با تالاب ۴- دعوت از مجتمع محلی جهت حضور مستمر در جلسات مدیریت تالاب و توسعه منطقه ۵- صدور کارت همیار محیط زیست ۶- اجرایی کردن تعهدات دولتی در راستای جلب اعتماد جوامع محلی	۱- دیپرخانه مدیریت زیست بومی حله- سمن ها ۲- محیط زیست- سمن ها- رسانه ها ۳- محیط زیست- استانداری ۴- دیپرخانه مدیریت زیست بومی حله- محیط زیست ۵- محیط زیست ۶- استانداری- دستگاه اجرائی ذیرپوش ۷- محیط زیست ۸- محیط زیست- سمن ها ۹- محیط زیست
افزایش آگاهی عمومی	تحقیق کامل (۱۰۰٪) برنامه های آموزشی و آگاهی رسانی مدیریت زیست بومی تالاب حله برای تمامی ذینفعان	۱- تدوین برنامه های آموزشی با موضوع تالاب حله برای گروههای هدف ۲- چاپ کتاب، بروشور، طراحی نرم افزار اینیشن، بازی، مسابقه و برگزاری جشنواره، سمینار و همایش در خصوص ارزشها و تهدیدات تالاب ۳- اطلاع رسانی از طریق رسانه های جمیع، تهیه مستند، تولید تیزر، زیر نویس، چاپ خبر با موضوع تالاب حله ۴- احداث مدارس جامع پایدار محیط زیستی	۱- محیط زیست- آموزش و پرورش ۲- محیط زیست- سمن ها ۳- محیط زیست- صدا و سیما ۴- محیط زیست- آموزش و پرورش

گزارش کارگاه دوم، تحلیل مشکلات و تهییه پیش نویس اولیه برنامه مدیریت تالاب حله

گزارش کارگاه دوم، تحلیل مشکلات و تهیه پیش نویس اولیه برنامه مدیریت تلاب حلہ

گزارش کارگاه دوم، تحلیل مشکلات و تهییه پیش نویس اولیه برنامه مدیریت تالاب حلہ

جمع بندی

مهندس سليماني در ابتدا از حاضرين در دو روز برگزاری کارگاه تشکر کردند و گفتند که برخی نکات ريز و خلاء از کارگاه هنوز تكميل نشده که در آينده نزديك با حضور جمع کوچکتری بتوان آنها را برطرف نمود و بعد از تدقیق نهايی برای همه ذينفعان ارسال شود و ذی نفعان ۱۰ روز فرصت دارند نظرات نهايی خود را ضميمه سازند و به دبيرخانه ارسال نمايند.

برای اينکه برنامه مدیریت زیست بومی تالاب نهايی شود يك سري کارهای مطالعاتی باید انجام شود که به ذينفعان مراجعه می شود درخواست داشتند همکاری لازم برای پيشبرد کار انجام شود.
علاوه بر اين فعالیت‌های مطالعاتی، دو کارگاه مشابه اين کارگاه برای تكميل فرایند داشته باشيم. يك کارگاه که نتایج و بازخوردي که اخذ شده، تدقیق می شود و اقدامات اولویت‌دار مشخص می شود و در همان کارگاه ساختارهای بین بخشی يعني با چه ساختاري برنامه های را اجرائي کنيم، نهايی می شود و ديگری برنامه پايش يعني برای اينکه و با چه مکانيسمی برنامه های تدوين شده را پايش کنيم در همان کارگاه مشخص خواهد شد. در کارگاه پايانی نقشه پنهانه‌بندی (zoning) تالاب نهايی خواهد شد.

در پايان، اين برنامه‌ها در دو بخش تصويب خواهد شد که چهارچوب کاري همه دستگاههای ذيربط خواهد شد يكى در شوراي برنامه‌ريزي استان و ديگری هم در شوراي عالي محيط‌زیست که روند کار تسهيل و فرایندی بودجه‌اي برای برنامه‌های پيش‌بینی شده شکل گيرد و در پايان از همکاري صميمانه كليه ذينفعان برای تهيه برنامه مدیریت زیست بومی به ویژه جوامع محلی تشکر و قدردانی می شود و در آخر آقای فقيه از دبيرخانه تالاب حله به نوبه خود از حضور همه حاضرين تشکر کرد و درخواست داشتند که در کارگاهات آينده، دبيرخانه را همراهی كنند.

گزارش کارگاه دوم، تحلیل مشکلات و تهییه پیش نویس اولیه برنامه مدیریت تالاب حله

گزارش کارگاه دوم، تحلیل مشکلات و تهییه پیش نویس اولیه برنامه مدیریت تالاب حله

دومن کارگاه آغازین مشورتی ذینفعان تالاب حله

۱۵ اردیبهشت

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت اشغال	شماره تلفن	پست الکترونیکی	امضا
۱	احمد رضایی	کارشناس	۰۹۱۷۸۷۰۰۰۲	ayarakhmed48@yahoo.com	
۲	علی‌محمد ملکیان	پیش‌داهنده	۰۹۱۷۷۶۰۰۰۲	mehrinn3000@yahoo.com	
۳	علی‌حسینی	کارشناس	۰۹۱۷۷۵۰۰۰۷	AhJamaadei@gmail.com	
۴	سید امیر احمدی	مدیر	۰۹۱۷۷۴۰۰۰۷	wetlandnpn@yahoo.com	
۵	مهدی ابراهیمی	مدیر	۰۹۱۷۷۴۰۰۰۷	jahenradkhodai@yahoo.com	
۶	سید امیر احمدی	مدیر	۰۹۱۷۷۴۰۰۰۷	maryam138655@yahoo.com	
۷	محمد رضایی	کارشناس	۰۹۱۷۷۶۰۰۰۷	saeednozari@gmail.com	
۸	سید امیر احمدی	مدیر	۰۹۱۷۷۴۰۰۰۷	shojaeeizade@yahoo.com	
۹	سید امیر احمدی	مدیر	۰۹۱۷۷۶۰۰۰۷	ehsan1109@gmail.com	
۱۰	میثمی فرجی	کارشناس	۰۹۱۷۷۶۰۰۰۷		
۱۱	سید امیر احمدی	مدیر	۰۹۱۷۷۶۰۰۰۷		
۱۲	سید امیر احمدی	مدیر	۰۹۱۷۷۶۰۰۰۷		
۱۳	سید امیر احمدی	مدیر	۰۹۱۷۷۶۰۰۰۷		
۱۴	سید امیر احمدی	مدیر	۰۹۱۷۷۶۰۰۰۷		
۱۵	سید امیر احمدی	مدیر	۰۹۱۷۷۶۰۰۰۷		
۱۶	سید امیر احمدی	مدیر	۰۹۱۷۷۶۰۰۰۷		
۱۷	سید امیر احمدی	مدیر	۰۹۱۷۷۶۰۰۰۷		
۱۸	سید امیر احمدی	مدیر	۰۹۱۷۷۶۰۰۰۷		

گزارش کارگاه دوم، تحلیل مشکلات و تهییه پیش نویس اولیه برنامه مدیریت تالاب حله

۹۵/۱/۱۳

دومین کارگاه آغازین مشورتی ذینفعان تالاب حله

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت / اشغال	شماره تلفن	پست الکترونیکی	امضا
۱	سین بازار	اولیه لر هادر بندر حسن	۰۹۱۷۱۷۶۷۹ ۰۹۱۷۲	sh.Bazeyar@gmail.com	
۲	سعید نوروزی	کارشناس	.	.	
۳	محمد منوچهری	بازنده	۰۹۱۷۱۷۴۹۰	Mejazi1593@gmail.com	
۴	عبدالرفیع	~	۰۹۱۷۲۷۸۴۰	۰۹۱۷۲۷۸۴۰۳۰	
۵	ریم مرسی	۰۹۱۷۷۷۶۲۱۲	۰۹۱۷۷۷۶۲۱۲@maailm.com	Rahim_marsi@maailm.com	
۶	لیلا درک (لعله)	۰۹۱۷۰۹۸۸۴	۰۹۱۷۰۹۸۸۴	Kianavadi@khan	
۷	محسن حفظی	۰۹۱۷۷۱۷۹۷	۰۹۱۷۷۱۷۹۷	m-mahfouz@yahoo.com	
۸	آزاده ریان	۰۹۱۷۲	۰۹۱۷۲		
۹	سعید صابری	۰۹۱۷۷۰۷۰۷۰۷	۰۹۱۷۷۰۷۰۷۰۷	Samanab.Samimi@yahoo.com	
۱۰	علیه ایشان	کارشناس	۰۹۱۷۷۱۸۷۹	jalehaini@yahoo.com	
۱۱	حمدیه سعیدی	کارشناس امنیتی رسانه ای	۰۹۱۷۷۰۸۳۱۰	h.kolali@gmail.com	
۱۲	طه رضی زنگنه	۰۹۱۷۳۲۷۹۷۰	۰۹۱۷۳۲۷۹۷۰	zangi_zangi.info@samanab.com	
۱۳	کارشناس اداره کننده	۰۹۱۷۳۷۸۴۰	۰۹۱۷۳۷۸۴۰	shayesteh_Ahmadzadeh@yahoo.com	
۱۴	حسین دکتر باقر	۰۹۱۷۷۰۰۶۴۷	۰۹۱۷۷۰۰۶۴۷		
۱۵	علی ابراهیمی	۰۹۱۷۷۱۷۶۰۰	۰۹۱۷۷۱۷۶۰۰		
۱۶	ابراهیم رضایی	۰۹۱۷۳۷۶۲۲۹	۰۹۱۷۳۷۶۲۲۹		
۱۷	بیوت صنعت	۰۹۱۷۷۰۷۲۶۰	۰۹۱۷۷۰۷۲۶۰	تهرانی کنند	
۱۸	لارعا سپور	کارشناس محظوظ است و مدحافط کننده شناخت	۰۹۱۷۷۰۰۷۸	کارشناسی مهندسی	
	فهرست اسامی صفاتی				

گزارش کارگاه دوم، تحلیل مشکلات و تهییه پیش نویس اولیه برنامه مدیریت تالاب حله

۱۳ مرداد ۹۵

دومین کارگاه آغازین مشورتی ذینفعان تالاب حله

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت اشغال	شماره تلفن	پست الکترونیکی	امضا
۱	لغت الله رحمنی	دانشجوی ارشاد	۰۹۱۷۶۶۲۴۸۱	ranybar_155@yahoo.com	
۲	محمد عصایری	دانشجوی ارشاد	۰۹۱۷۳۷۷۷۷۷	ngobushehr@gmail.com	
۳	منیعه کشمیری	دانشجوی ارشاد	۰۹۱۷۶۶۰۵۸۴	yari@BSPW.IR	
۴	همیت حیدری	دانشجوی ارشاد	۰۹۱۷۳۶۱۲۸۰	sabet-javid.kolev@gmail.com	
۵	اسما جاندرست	دانشجوی ارشاد	۰۹۱۷۳۶۵۴۳۳		
۶	فریدون کمپور	دانشجوی ارشاد	۰۹۱۷۷۱۳۹۹	FK1610@yahoo.com	
۷	امام اسلامی	دانشجوی ارشاد	۰۹۱۷۳۷۶۷۰۲	e.eslami@gmail.com	
۸	سید احمد ابراهیمی	دانشجوی ارشاد	۰۹۱۷۳۸۰۹۰۱	mehdi_abolghasem@gmail.com	
۹	رفیع عراقی	دانشجوی ارشاد	۰۹۱۷۳۷۳۴۷۹		
۱۰	علی‌حسین حسینی	دانشجوی ارشاد	۰۹۱۷۱۷۶۴۲۸۵	abdullah.najafi@yahoo.com	
۱۱	میریم حبایبی	دانشجوی ارشاد	۰۹۱۷۳۷۰۸۰۰	maryam_jalaliyan@yahoo.com	
۱۲	محمد حسینی	دانشجوی ارشاد	۰۹۱۷۲۸۴۲۲۹	Gaillardich@gmail.com	
۱۳	علیرضا ناصری	دانشجوی ارشاد	۰۹۱۷۷۷۷۳۳۰۴		
۱۴	محمد باقری	دانشجوی ارشاد	۰۹۱۷۳۷۲۷۷۸۹۴		
۱۵	سعید عابدی	دانشجوی ارشاد	۰۹۱۷۳۰۲۰۲۰	Hamyarani.s	
۱۶	عبدالله بارکاتی	دانشجوی ارشاد	۰۹۱۷۱۷۷۴۴۹۳		
۱۷	کاظمی پیرالم	دانشجوی ارشاد	۰۹۱۷۶۶۷۶۹۸۱		
۱۸	ناطمه لطفی	دانشجوی ارشاد			

برنامه کارگاه دوم تدوین برنامه مدیریت یکپارچه تالاب حله

۱۳ و ۱۴ دی ماه

روز اول

عنوان	زمان
پذیرش	۹:۰۰-۹:۳۰
شروع جلسه (تلاوت قرآن، سرود و ...)	۹:۳۰-۹:۴۵
سخنرانی و خوشامد گویی مدیر کل حفاظت محیط زیست استان	۹:۴۵-۱۰:۰۰
مروری بر کارگاه گذشته توسط مدیر ملی طرح حفاظت از تالابها	۱۰:۰۰-۱۰:۲۵
سخنرانی معاونت امور عمرانی استانداری	۱۰:۲۵-۱۰:۴۰
استراحت و پذیرایی	۱۰:۴۰-۱۱
دسته بندی مشکلات و تهدیدات تالاب	۱۱:۰۰-۱۲:۰۰
تشکیل گروههای کاری: بررسی و تحلیل مشکلات	۱۲:۰۰-۱۳:۰۰
ناهار و نماز	۱۳:۰۰-۱۴:۰۰
ارائه توسط گروهها	۱۴:۰۰-۱۵:۳۰

روز دوم

تشکیل گروههای کاری: تدوین اهداف راهبردی برنامه مدیریت یکپارچه تالاب حله، موضوعات اصلی و اهداف ۲ و ۵ ساله، تعیین اقدامات اولویت دار و ارگانهای مسؤول و همکار	۸:۳۰-۱۰:۴۵
استراحت و پذیرایی	۱۰:۴۵-۱۱:۱۵
ادامه کار گروههای کاری	۱۱:۱۵-۱۲
ارائه توسط گروهها	۱۲-۱۳
ناهار و نماز	۱۳-۱۴
جمع‌بندی و تعیین گام‌های آتی	۱۴-۱۵